

Stockholm den 3 december 2024

R-2024/1758

Till Finansdepartementet

Fi2024/01706

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 3 september 2024 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian Åtgärder för att effektivisera Allmänna reklamationsnämndens verksamhet.

Sammanfattning

Advokatsamfundet har i huvudsak ingen erinran mot förslagen i promemorian, men vill – utifrån nedan utgångspunkter – särskilt anföra följande synpunkter på förslagen.

Utgångspunkter

Det kan konstateras att förslagen syftar till att hantera den ökade arbetsbördan för Allmänna reklamationsnämnden ("ARN"), som har orsakats av att antalet anmälningar till nämnden under den senaste tioårsperioden har ökat väsentligt.

Förslagen innebär inte några stora förändringar, men vissa av dem bör ändå övervägas noggrant utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv.

Synpunkter

Ändrade värdegränser för prövning av en tvist vid Allmänna reklamationsnämnden

Advokatsamfundet har inga invändningar mot att värdegränserna justeras upp, vilket kan anses utgöra en naturlig anpassning till utvecklingen av KPI. Samtidigt bör ansträngningar göras att i möjligaste mån begränsa höjningarna av värdegränserna. Högre värdegränser innebär en ökad risk för att konsumenter – trots övertygelse om att denne har mottagit en felaktig vara/tjänst – helt enkelt inte ”orkar” bevaka sina rättigheter mot företaget. När beloppet är för lågt för att anmäla till ARN, kommer konsumenten sannolikt inte som alternativ välja att väcka talan vid tingsrätt, utan i stället välja att inte vidta några åtgärder överhuvudtaget. Detta kan utnyttjas av oseriösa näringsidkare som sätter i system att leverera stora mängder varor med undermålig kvalitet där priset per produkt ligger under värdegränsen.

Det kan noteras att ARN från och med den 1 augusti 2024 tar ut en avgift om 150 kr vid anmälan till ARN. Enligt Advokatsamfundet skulle det vara av intresse att undersöka om, och i så fall i vilken omfattning, införandet av avgiften redan påverkat antalet anmälningar till ARN, även om det – utifrån att den remitterade promemorian upprättades i september 2024 – möjligen kan vara för tidigt för att kunna dra några slutsatser från införandet av avgiften.

Advokatsamfundet anser emellertid att det bör undersökas och övervägas om höjningen av värdegränserna skulle kunna begränsas genom att i stället höja anmälningsavgiften. En konsument som är övertygad om att en levererad vara är felaktig torde i många fall inte bli avskräckt av en högre anmälningsavgift.

ARN:s kommunikation med näringsidkare

Advokatsamfundet ställer sig positivt till den digitalisering som skett vid ARN och att parterna kan följa ärendet digitalt via nämndens ärendehanteringssystem.

För att upprätthålla grundläggande rättssäkerhetskrav är det självfallet av största betydelse att näringsidkaren som angetts som motpart, informeras om att en anmälan har inkommit till ARN och därmed får möjlighet att framföra sin uppfattning om saken.

Promemorians förslag med lagtexten ”*Myndigheten ska göra anmälan tillgänglig för den näringsidkare som anmälaren angett som motpart*” säkerställer dock, enligt

Advokatsamfundets uppfattning, inte på ett betryggande sätt att näringsidkaren verkligen har informerats om anmälan. Kravet ”göra tillgänglig för” torde vara uppfyllt redan genom att anmälan återfinns på ARN:s hemsida och därvid görs tillgänglig för vem som helst. Formuleringen ”göra tillgänglig för” indikerar att det skulle kunna vara tillfyllest att näringsidkaren ges en teoretisk möjlighet att ta del av informationen, men synes inte kräva att ARN vidtar någon aktiv åtgärd syftande till att just den berörda näringsidkaren informeras om att denne blivit föremål för en anmälan. Som en jämförelse kan noteras att rättegångsbalken upprätthåller högt ställda krav på att en stämningsansökan i ett tvistemål måste delges svaranden, varvid svaranden måste företrädas av behörig person.

Enligt promemorian är det vanliga förfarandet idag att näringsidkaren kontaktas ”... per mejl och får där information om hur denne själv kan ta del av och svara på anmälan genom att logga in i ärendehanteringssystemet”. I de flesta fall kan detta vara ett rimligt förfarande, men inte alltid. En grundläggande förutsättning för att det ska kunna anses rimligt, är att kommunikationen sker till en mejladress som på något sätt är verifierad av näringsidkaren. Att ARN informerar om anmälan genom att skicka ett mejl till en adress som finns registrerad hos Bolagsverket eller som näringsidkaren på annat sätt har anvisat som en ”officiell” adress är godtagbart, men det skulle vara otillräckligt att skicka mejlet till en vanlig anställd hos näringsidkaren eller till en allmän kundtjänstmejladress.

Det måste beaktas att ”näringsidkaren” utgörs av allt från småföretagare till stora koncerner och omfattar både svenska och utländska företag.

Det förekommer att svenska advokater bistår utländska klienter med anledning av för klienten negativa utslag i ARN. Påfallande ofta har det utländska företagets ledning eller bolagsjuristavdelning inte haft någon kännedom om att ärendet har pågått och upplever att företaget inte fått tillfälle att lägga fram sin version av händelseförloppet. Upplevelsen blir då att företaget har blivit utpekad på ett negativt sätt av en svensk myndighet, utan att ha fått möjlighet att framföra sina invändningar. Utslaget från ARN kan uppfattas som ett slags tredsdom, men utan möjlighet att ansöka om återvinning.

Advokatsamfundet anser att formuleringen ”göra anmälan tillgänglig för” bör justeras eller kompletteras med en skrivning som tydliggör att ARN aktivt måste vidta rimliga

åtgärder för att säkerställa att näringsidkaren informeras om att anmälan har blivit föremål för prövning hos ARN.

Undantaget för ARN:s prövning av hälso- och sjukvårdstjänster

Advokatsamfundet har inga invändningar mot den föreslagna justeringen av lagtexten som uppfattas vara ett rent förtydligande.

Sammanfattande kommentarer

Den föreslagna höjningen av värdegränserna är inte orimlig, men ändå olycklig och det bör undersökas om det finns andra sätt att hantera det ökade inflödet av anmälningar, till exempel genom höjning av avgiften.

De principiella rättssäkerhetskrav som ligger till grund för kraven på delgivning av stämningsansökningar i tvistemål vid allmän domstol är relevanta även avseende behovet att säkerställa att motpart som identifieras i en anmälan till ARN blir informerad om anmälan.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander